

MAGYAR KURIR

Bécsből, Kedden, September' 25-dikén 1821.

B é c s.

Azon lármás történetről, a melyről még a' mult tavaszon irtuk vala, hogy Lisbonában az ott volt Austriai Cs. Követségi Ágens Ritter Bercks Ur házánál eléfordált, 's annak további következtéseiről, ezeket közli most a' Bécsi Udvari Ujság: —

„Aprilis' utolsó napjaiban egy történet fordult elé, melyről akkor minden Ujságlevelekben emlékezet tetetett. A' Provisoriai Országlószék a' Portugalliában kitűtött revolúzióra nézve a' fő városban közönséges Villágozást eszközölt, de a' melyben a' Külső Udvaroknak ottlévő Képviselőjik, Követségi személyeik, semmi részt nem vettek. A' népnek egy csoportját a' csendességnek esmeretes megháborítói által vezéreltetvén, a' Cs. K. Közönséges Consúl 's Interimalis Ágens Ur lakása elejébe gyülekezvén, minden féle elvetemedéseket bátorkodott elkövetni, 's a' háznak minden ablakait behajgálta. Ezen történet a' mellett is véghez ment, hogy a' népnek a' házhoz lett öszszetolakodása előtt ott fegyveres strazsacsoport állott, de a' melly már ekkor onnét eltávozván a' népnek szabadságot engedett arra, hogy a' tudva lévő elvetemedésekre bocsátkozhassék, a' mellyek három órát tartottak ekképpen, holott a' városon mindenütt jártak le 's fel a' fegyveres vigyázó csoportok. —

„A' Cs. K. Követségi Ágens Ur más nap' reggel az Országlószék' elejébe terjesztette a' történt dolgokat, és azt kívánta, hogy illendő módon vizsgálhassanak

meg, és hogy a' bűnösök érdemek szerint büntetessenek meg. Az Országlószék a' helyett, hogy kötelességét tellyesítette volna, inkább egy olly nyilatkozattal való feleletet adott, a' melly legjobb értelemben vétettetvén azt mutatta ki, hogy az Országlószék tellyes tehetetlen arra, hogy a' közönséges csendességet fenntartsa — melly után a' Cs. K. Követségi Ágens megküldötte a' maga Udvarához a' történetről való tudósítást. —

„Ö Austriai Császári Felségének nem lévén szokása azt megszenvedni, hogy külső Országokon az ő Felsége Követei és Követségi Ágensei eránt azok a' népek' törvényein fundáltatott Regulák, a' mellyeknek oltalmazása alatt az ő Felsége Státusaiban minden idegen Státusoknak Képviselőjik állanak, elmellőztessenek; 's éppen illy kevéssé lévén hajlandó arra, hogy valamelly Országlószéknek erőtlenségét elégséges fundamentumnak tartssa arra nézve, hogy ezen Regulák az ő Felsége Követeire 's Követségi Ágenseire való tekintetben megsértetethessenek, megparancsolta B e r c k Urnak, hogy egy Jelentést, Notát, adván-be, kívánnyon tellyes és tökéletes elégtételi Nyilatkozattal, és ha ezen kívánsága nem tellyesíttődne, kérjen Lisbonából lejendő elútozási pasust. —

„Ezen dolgoknak folyta alatt megérkezett a' Király Brasiliából Portugalliába. A' Császár és Király ő Felsége Követségi Ágense által beadatott jelentésre való válasz azonközben, hétrőlhétre halasztódott.

Az ekközben Lisbonába (Rio - de - Janeiró -ból) hasonlóképpen megérkezett Cs. K. Követ Báró Stürmer, megújította ugyan ezen panaszt; melyhezképpest végezetre Augustus' 13-dikán kijött a' külső dolgokra ügyelő Portugallus Királyi Ministertől azon válosz, a' melynek foglalatja arra indította Báró Stürmer Urat, hogy Udvara' utasításának megfelelően, 's az elutazásra passust kérjen. —

„Augustus' 16-dikán az Orosz Császári Követ Generalis Tuyll Ur is adott-be a' Portugallus Királyi Ministerhez egy Jelest, melyben kinyilatkoztatta, hogy a' fennforgó környülállások között, 's a' Portugallus Minister által mostanság újában kijelentett 's felállított Princzípiumok 's kinyilatkoztatott intézetek szerint, az ő Felséges Udvarának tekintete 's méltósága is elkerülhetetlen megbántatásoknak volna kitétetetve, és, hogy ő magát mind ezekre nézve minden számadás alól kivonhassa, szükségesnek látja lenni azt, hogy a' maga Követségi foglalatoságait ezen Udvarnál ezen órától fogvást félbe szakassza, a' Királyi Udvart oda hagyja, 's ő Felségétől a' maga' Császárjától további parancsolatokat várjon. —

„Mind két Követ Urak minden hozzájuk tartozó Követségi személyekkel egyetemben Lisbonát Augustus' 22-dik napján oda hagyván, hajóra ültek és Sept. 2-dikán Angliába a' Falmouthi kikötőhelybe megérkeztek. —

Az Austriai Császári Királyi Követ Ur az Austriai alattvalóknak kereskedési 's egyéb magános dolgaira való ügyelést a' Lisbonában hátramaradott Orosz Császári Közönséges Consulra Borel Urra bizta.

P o r t u g a l l i a.

Lisbonában Augustus' 22-dikén, kö-

zönséges innepi vigadozásokkal, a' városnak megvilágosításával, 's több effélékkel tartották a' Portugalliai revolúciónak esztendőnként előforduló emlékezete napját. A' Király ezen napon ismét mustrát tartott a' fő városban őrizeten lévő sergekkel.

A' Bahiából érkezett tudósítások szerint, ott azon forgatta elméjét bizonyos pártoskodó rész, hogy Bahiát független tartománnyá tegye, és valamint az anyaországtól úgy Brasiliától is egészen elváloszsa. Egy oda való, Bahiai, hazafiakból álló Ágyuzó Regement késznek nyilatkoztatta magát arra, hogy ezen plánumnak végrehajtását elősegélje 's a' tudósításnak onnét lett útnakindulásakor már azt várták, hogy a' Portugallusok és az említett pártoskodó Regement között minden órán csatára fog a' dolog kerülni.

S p a n y o l O r s z á g.

Nemelly Párisi Újságlevelekben illy tudósítás találtatik Madridból Augustus' 31-dikéről: — „A' mi Aranykútheli Orátoraink a' 21-dikben előfordult történetektől fogva egészen bizonyosoknak tartják lenni magokat affelől, hogy ők a' győzedelmesekek. Tegnapelőtt, egy Inzsínör Oberster, kit a' klúb' tagjai azzal vádoltak, hogy egygyik társokkal, egy tereh-hordozóval (Trágerrel) nem becsülletesen bánt volna, 's hogy ekképpen ennek személlében a' Fejedelem Népet gyalázzal illette, csaknem meggyilkoltak, vagy talán ha Generalis Quiroga által meg nem mentetett volna, meg is gyilkoltak volna. Ugyan ezen napon a' Pradóban nagy lárma történt, 's egy ember a' veszekedés közben megölettetett. A' népsalak a' jó gondolkodású 's az értéke-sebb emberebnek irtóztatására Marsiliai

módon gyülekezvén a' tartományokból Madridba, naponként sokasodik, 's a' klub' tagjai által két kezekkel fogadtatik. A' klubnak Aug. 30-dikán tartatott ülésében ezen jóvállás, hogy az Országlószék' elejébe terjeszsenek illy kívánságot, hogy a' revolúciónak Franciaországba lejendő bevitettése végett küldjenek egy Spanyol armádát oda, ismét felelevenített. Úgy látszik, hogy mikor előbbször tétetett ezen jóvállás, ezt akkor csak illy fogás alatt vetették vissza a' mérséklettebb gondolkodású tagok, hogy 25,000 emberekből álló armádának összegyűjtetése, a' mennyi tudniillik ezen expedízióra kívántatna, az Országnak mostani környülállási között nem volna lehetséges. Hanem a' klub' eszelősködő tagjai már most úgy nyilatkoztatták ki magokat, hogy 10,000 emberekből álló sereg is elégséges leszen ezen expedízióra, 's ezen határozást a' többek is nagy elragadtatással fogadták. A' zászlók eránt olly jóvállás tétetett, hogy azokon csak ezen szavak találtassanak: „Spanyol Constitúció.“ — Azután a' jóvállatott, hogy az Austriai, Orosz, és Francia Követek és Követtségi Ágensék' tüssént küldtessenek el a' Spanyol földről, mint-hogy mi (ezek a' tudósító szavai) a' föld' Despotájival többé semmi közösülésben lenni nem akarunk. Ez a' jóvállás is nagy tapsolással halgattatott, de nem fogadtatott el. — „Kentek nevetnek talám (így folytatja szavait az író) ezen dühösködő Fanatikusoknak értetlenségén: de volnának csak itt Madridban, nem itélnének ám illy vidámon a' mi környülállásainkról. A' méreg szélyel hinteztetett 's gyökeret is vert; a' fa felnevekedett; tellyes erőben áll fenn; és mi irtózással 's retteggéssel szemléljük annak halált-hozó gyümölcsseit nagy siettséggel érlelődni.“

„Generalis Contador, mint beszéll-

nek, idős volta miatt nem fogja felvállolni a' Hadi Ministerséget.

A' külső dolgokra ügyelő Minister kihirdettette Madridban, hogy Király és Királyné ö Felségek Aug. 28-dik napján új-jokat Sant Ildefonsóból Segoviába vették, a' hol nagy örvendezéssel fogadtattak.

Egy újabb tudósításban így beszéltek elé az a' lárma, mellyet a' feljebb említett Inzsínör Oberster és egy Tráger okoztak. Ezen Oberster Sant-Ildefonsóból érkezvén Madridba vissza, 's bagázsiját ezen Tráger által pakkoltatván le, mikor ezt kifizette össze vezett véle, melynek a' lett a' következése, hogy a' Tráger a' karján egy kardvágást kapott, mellyet a' Fejedelem-nép elégnék gondolt arra, hogy magát egy atyafinak személlében megbántatottnak tarítsa. A' sokaság azonnal öszszefutott az Oberster Ur háza előtt, 's elégtételül a' fejét kívánta, azzal fenyegetvén, hogy vagy magát megöldöklí, vagy a' házával együtt öszszeégeti. Végezetre strázsakatonaság érkezett oda; a' Constitúziós Alkade is megjelent; 's Quiroga is a' szomszédban lévén ő is oda ment, a' néppel szembe állott, ahoz beszédet intézett, 's az alatt az Obersternek a' háztól való elillantásra út szerzett, 's a' Tráger, ispotályba vitetvén a' sokaságot a' katonacsoportok' segedelmével elszállasztette. Az Oberster felesége mellett, ki a' dolognak megvizsgáltatásáig egy kaszárnyába tétetett, 's katonastráza hagyatott.

Franciaország.

Princz Commenos Dömötör, a' ki Francia General Májor 's Lajos Ritter volt, Sept. 7-dikén Párisban életének 72 esztendejében meghalálozott, 's 10-dikben eltemettetett katonai pompával: de véle együtt nem halt ki ezen familia, minthogy

özvegy feleségén kívül még egy testvérét, Gróf Commenos Györgyöt, egy testvére' hugát, ki az Abrantesi Herczeg' felesége volt, 's egy más testvére' fiját, Policziai Hadnagy Depermontot, életben hagyta.

Párisi Ujságlevelek erőssítik, hogy egy gazdag Anglus a' híres éneklő Katalani aszszonyságnak, 70,000 font Sterlinget (700 ezer forintot) testált.

Lengyel Ország.

Warschauból Sept. 7-dikén irták, hogy Miklós Orosz Nagy Herczeg Berlinből azon hónapnak 3-dikán estve oda megérkezvén, ekképpen a' Császárnak mind a' három testvéröcsei, Konstantínus, Miklós, és Mihály, ott voltak. — 6-dikban a' fő tisztviselők mutattattak-bé Miklós ö Nagy Herczégének, 's mindjárt az után a' város mellett lévő Logernek megsejmlélésére mentek mind hárman ö Nagy Herczégék. — Ugyancsak 6-dikban a' Nagy Herczegné, a' Miklós ö Nagy Herczégése Hitvese is megérkezett ugyan oda.

Spanyol Amerika.

B o l i v á r, ki eddig Veneczuelai Elölülö és Fő Vezér volt, a' már most 22 tartományokból álló Columbiái Elölülöset, melyre a' Közönséges Congressus által kiválasztott vala, nem válolta-fel, ezen okokat hozván-fel: hogy ö, az ahoz kívántató talentumokkal nem bír; hogy az Elölülöi hivatalt a' fő vezerséggel nem egygyeztethetné-meg; hogy magát nem akarja Tyrannusnak csufoltatni; 's hogy különben sincs ezen hivatalhoz semmi vonzódása. Egyenesen kinyilatkoztatja, hogy ha a' Congressus meg talál azon határozása mellett maradni, hogy ö Elölülönek maradjon, ö ezen esetben később inkább Columbia' földjét oda hagyni. Így történt az, hogy a' Közönséges Congressus, melly most a' maga üléseit Sant-Rosario-de-Cu-

cúta városában tartja, Restrepe Felixet választotta Elölülönek.

H a n n o v e r a.

A' Király Sept. 19-dikén szándékszik a' Ménusi Frankfurt városába megérkezni, a' honnét, minekelötte Hannoverába megérkezne, elébb még Homburgba szándékszik útját venni.

A' Göttingai Universitás' Itélöszékének új elintézéséről olly reménség volt, hogy Oktober' 1-ső napján installáltatni fog. Azon foglalatosságokat, mellyek eddig csak a' Prorektor és egy Syndikus igazgatása alá tartoztak, ezeken kívül mostanában még két ügynevezett Universitás' Tanácsosai folytatják. — Az Universitás' minden némü készületeket tétet a' Királynak fogadtatására. A' Bibliothékát és a' Concilium' épületét gyönyörtüsesen kifestették; az uccák újabban kirakattattak, 's tisztelet-tévö kapuk állittatnak-fel.

Valami Brankini nevü ember, ki azt erőssíti maga felöl, hogy, mint természetvisgáló tudós ö is a' Bonaparte' kísérei közt lett volna Egyiptomban, az Anglus Királynak Hannovera felé lejendö útozása' alkalmatosságával jónak találta a' Hamburgi Ujságlevelekben újabban megemlittetni azon Afrikai Csödört (mén-lovat) a' melly Gerke nevü Conduktornál, Bonafortéban, a' Kasselből Göttinga felé vívö útban találtatik, 's a' melyről azt erőssíti Brankini Ur, hogy ez, mind azon Aro-Cocco nevezet alatt esmeretes lovak között, mellyeket ö Nubiában, Arabiában, Török Birodalomban, Persiában 's az egyéb Napkeleti vidékeken valaha látott, a' legerössebb és legszebb légyen. Az állat még csak 9 esztendös, és már még is egész nevése meg van, holott az ezen Aro-Cocco nemzetségből való lovaknak különben 16 esztendök kívántatnak a' tellyes megnevekedésre, és 100 esztendeig is élének.

Nagy Britannia.

Londonban illy történet fordult elé:

— A' Napoleon Szent Ilonai társa és testamentomának végrehajtója Gróf Bertrand, Sir Wilson által kísértetvén Sept. 5-dikén a' Politziai fő Itélőbiróhoz Birnie Urhoz menvén, panaszt tett, hogy nálla házi vizsgálódást akarnak tenni a' Doktor Burton Ur' kedviért, a' ki utóbb a' Napoleon Orvosa volt Szent Ilona szigetén. A' peronnét támodott, hogy ezen Orvos Ur Napoleonnak egy mej-szobrához just tartván, azt a' Gróf Bertrand szállásán lenni mondotta, melyre nézve azt ott a' Politzia által megkerestetni 's elvétetni akarta, azt mondván, hogy ahoz ő adott matériálét 's minthogy Doktor Antommarchi, ki-re a' szobornak csinálása elébb bizattatva volt, azzal nem bajlódhatott, tehát az, ugyancsak ő maga készítette is meg, vagy formálta ki a' Napoleon halála után egészen. Ő ezt már Szent Ilona szigetén is kérte, mint magáét, hanem ott olly váloszt kapott, hogy már be volna pakoltva, hanem majd Európában ő is fogna az eredeti kép helyett egy önteményt kapni. Megérkezvén Európába, 's Burton Ur magát Gróf Bertrandnál jelentvén, olly váloszt kapott tőle, hogy ő ki nem adhatja a' képet addig, míg affelől a' Bonaparte familiánál kérdést nem teszen. Burton Ur tehát a' Londoni Politziai tisztekhez menvén kinyerte, hogy két illy tiszt által Gróf Bertrandnál házi vizsgálódást tartasson, 's a' képet elvétesse; hanem midőn véllek Bertrand Urnál megjelent volna, General Wilson Robertet ott találta, 's ennek jelenlétében kérte a' Gróf a' Politziai tiszteket, hogy addig ne fogjanak hozzá a' vizsgálódáshoz, míg ő a' Politziai Fő Igazgatóval nem beszél, minthogy úgy itél, hogy tévelygésnek kellett a' dologra nézve történni. A' Politziai tisztek reá állot-

tak a' Gróf kérésére, ki is tehát Wilson Urral Birnie Urhoz menvén, ott kinyilatkozattatta: hogy a' kérdésben lévő mej-szobor a' Bonaparte' familiájé, és ő (Bertrand) a' Bonaparte' testamentumának Végrehajtója lévén, nem gondolja, hogy ezen familiának híre nélkül az erremaradott portékák közül valamit kiadhasson. Ha pedig valahogy Angliának törvényei más-keppen szollanak, így ő engedelmeskedni fog ugyan, de protestálással, annyival is inkább, hogy Burton Urnak már pénzsomma ígértetett munkájáért és kárvallásáért, de ő egyenesen csak a' képet kívánja. Birnie Ur megesketvén Gróf Bertrandot arra, hogy ő legyen a' Bonaparte' testamentumának végrehajtója, olly ítéletet mondott, hogy a' Gróf a' képet ki nem adhatja: melyre nézve Burton Ur, ha tetszik, keresse a' törvény' útján igasságát.

A' Király Dublint Sept. 3-dikán déli egy órakor hagyta oda, 's útjában Lord Powerscourtot ~~falun meglátogatván~~ még azon estvére Dunlearybe érkezett, a' hol egy szép kerek sátor (pavillon) alatt, sok Lordoktól körülvétetve, a' népnek örvendező kiáltása közben egy Dublini Deputáció által fogadtatott. A' Deputációt a' Lord Májor vezette, ki ő Felségének a' Dublini lakosok' nevéken bucsuzó köszöntést adván által és ez felolvastatván, ő Felsége illy szovakkal vett attól búcsut. Gentlemanok! Gyönyörködve közelittem partjaitokhoz; sajnálom, hogy el kell őket hagynom. Áldjon-meg az Isten benneteket, míg ismét láthatjuk egymást — melly szók után egy csajkán a' Királyi úti hajóra kieveznék, annak fedeléről magát a' nép felé, kalapját csóválván meghajtotta — de még, mint későbbi levelek jelentik, még 6-dikban se' hagyhatta volt oda, az ellenkező szélveszek miatt, a' kikötőhelyet.

A' Posoni Német Újság illy tudósítást közöl Bur-Szent-Györgyről, ezen Septembernek 2-dik napjáról: — „Ferencz Károly ö Cs. K. Fő Herczege, a' mi nagyon szeretett Monarkhánknak 2-dik fija, a' mai napon megörvendezteté ezen Királyi szabad városnak lakosait a' maga' olly végre lett megérkezésével, hogy a' Cs. K. Koronaörökös Ferdinand Princz' Vasas Regementjénél, a' melly itt kvártélyozik, fegyveresgyakorlásokat tegyen. Ö Cs. Fő Herczege, Méltóságos Görög Cs. K. Camerarius és Udvari Tanácsos Ur, a' Nemes Német testörző sereg' első Strázsmesterének Oberster Mann Ur, 's Cs. K. Kornányszéki Tanácsos Obenaus Ur által kísértetvén, déltájban érkezett-meg ide, 's az említett Vasas Regementbéli tiszt Uraknak, kik ö Cs. Fő Herczege a' magok Obersterjek és Kommandánsok Gróf Clam-Martinez Ur által mutattattak - be, udvarlásokat azonnal elfogadni, 's azután a' mind együtt megjelent Magistratuális személyeket 's a' Vármegye' tisztjeit, maga' elejébe bocsátani 's hasonló kegyes le-bocsátkozással fogadni méltóztatott. Más nap' 's az azt követett napokon délelőtt délután Bazinbe vette útját ö Cs. Kir. Fő Herczege, hogy ott a' Császár ö Felsége által erre kirendeltetett Oberster Mann Ur útmutatása alatt az ott ennelötte már két esztendővel ugyan ezen Vasas Regement által épített fedeles lóiskolában, a' Regementnek Obersteri Osztályával minden egyszerű katonai gyakorlásokon keresztül mennyen. Ö Cs. Fő Herczege tellyes igyekezettel elszánta magát ezen terhes foglalatoskodásra, 's legjobb egészségben van. Tegnapelőtt már a' katonáknak soraikban szemléltük ö Cs. Fő Her-

czegségét minden féle tiszt szolgálatbéli munkákat megtenni, 's az egész Exercitiumot a' katonák' sorában végig folytatni. —

„Azon órákat, mellyek az ezen katonai gyakorlásokra szánt idejéből ö Cs. Fő Herczege a' maga' kipihenésére fennmaradtak, az itt lévő nevezetesebb tárgyaknak 's közönséges épületeknek megsemlélésére, a' környéknek megjárására, és sok ide gyülekezett nyomorultaknak és szegényeknek atyai jótéviséggel méltóztatott fordítani ö Cs. Fő Herczege, úgy hogy a' hozzáfolyamodottak között kegyes adománya által lett megvigasztaltatás nélkül tölle-egy is el nem távozott.

Utját Sept. 17-dikén reggeli 8 órakor Pischdorfba vette ö Cs. Fő Herczege, 's ezen utat lóháton a' nevezett Regementnek oda marschirozó Obersteri Osztályával együtt tette, a' hol a' folyó hónap' utolsó napjáig fog maradni a' végre, hogy az oda öszszegyűjtetett egész Regementtel együtt minden féle nagyobb. gyakorlási fordulásokat megtegyen. —

„Városunk minden lakosainak az ö Cs. Fő Herczege boldogságáért való buzgó imádsága 's szív béli belső hálaadása fogják ö Cs. Fő Herczege legtvólabb létében is kíséreni, 's hozzáhk lett örvendetes megérkezésének 's köztünk lételenek ideje állandó örökös emlékezetben fog háládatos sziveinkben maradni, azon szerencsénkért, a' melyből még kevés illy városkák részesülhettek. “

A' Pesti hazai levelekben ezek találtnak September' 19-dik napjáról: — “

Pesten az Ájtatos Iskolák' Kir. Gymnaziumában az imént végződött Iskolai esztendő végével a' 4 Grammaticalis, és 2 Humanista Classisokban számláltattak öszveségesen 833 Tanuló ifjak, kik között.

a' Classificatio szerént több jeles elméjük találtattak. Nevezet szerént Borsitzky Dénes, második esztendőbeli Humanista egyébb eránt is nagy reménységü ifju, az által külömböztette meg magát, hogy a' Tisztelendö Director, és Professor Uraknak az egész Ifjúság nevében az ő fáradozásaitak deák Oratioval hálálta meg, melly nyomtatásban is kiadattatott.

Ugyan Pesten a' Kir. Nemzeti Fő Iskolában ezen esztendő folytában tanultak öszveségesen 542-en, kik között Tek. Boráros János Senator, és Director Ur az idén is szokott bőkezűséggel az ifjúságnak tanulásra való édesgetése végett külömbkülömb ajándékokat osztatott ki. Ezen nagylelkűsége, mellyel még a' gyengébbeket is ébresztetni szokta, azt a' reménységet gerjesztette a' Városiakban, hogy illy tehetős, és jószivü Ur a' jobb elméjü: de szegény ifjakat állandó és hathatós segédelmekkel fogja gyámolítani, hogy a' Városnak és Hazának hasznosabb Polgáraiává lehessenek. —

Esztergomból azt a' tudósítást vettük, hogy ottan a' készülöben Téví nagy munkák már is szembetünö elömenetelt mutatnak. — Ugyan is a' Seminariumnak rendelt épület már a' fundamentomaiból kiemelkedett, a' Káptalan számára készülö házakból pedig a' nagy Prépostság nem sokára fődél alá jöhet. — A' Primás Herceg Sept. 3-dikán ebéd után Nagy Mária-Czelbe elútaozott, Bútsúra — Na. Esztergom Vármegyének Augustus' 13-dikán tartott köz gyülésében a' Primás Herceg, mint Fő Ispány, Fő Notáriusnak Ts. Huszár Imre Urat; első valóságos Vice-Notáriusnak Lippay János Urat; második valóságos Vice-Notáriusnak Friebeisz Imre Urat; tiszteletbelinek pedig Végh Antal Urat méltóztatott nevezni.

Az itt következö néhány fontos Jegyzetek is a' Pesti Ujságlevelék mellett jöttek a' közönség' elejébe: —

Egynéhány Futó Jegyzetek, és Magyarázatok a' M. Literaturáról.

A' Budai Német Ujság, a' folyó, 1821-dik Esztendei 72-dik Darabja' Toldalékjában (Gemeinnützige Blätter,) ezen cím alatt: „Vaterländische Ehre“ az Ujság Szerző a' Jutalom Feleleteket említvén, némely Jegyzéseket tett, mellyek imitt amott szemet szúrának, s egynéhány Magyarázatokot kívánnak.

Azt állítja: hogy a' feltett kérdések honni Nyelvünk nemzeti és politikai tekintetének megállapítására közvetlenül nem szolgáltak; hanem, mint egy közbevetve, annak tulajdon nemes voltát, és ennek fenntartását, csak annyiban eszközölték, a' mennyiben a' Fellyebbi nemzeti köz kimíveltségre felemelvén a' Magyar nyelvet, azt csinosodásunkba szorosabbba belé szöni igyekezének.

Az igaz: hogy valamely nyelv' csupa regulázása, nem ád még néki sem Nemzeti, sem Politikai tekintet; külömben Beregszászi Ur kedves Akárnániai nyelv'nek kellene az egész Világon, a' legtekinteteseb'nek lenni; de még is igaz más részrül az is: hogy az okos és túl nem vitt regulázás, éppen az által, hogy a' nyelvet megállapítja, a' nélkül, hogy kifejtődésében nagyon megszorítsa, annak megtanulását könnyebbítvén, azt egyszerűsöd a' köz tekintet' megnyerésére képesebbé teszi. —

De, a' mi már valamely nyelv' tulajdon nemes voltát illeti, nagyon hibás

dolog azt csupán csak a' regulázás által végbe vinni, mert valamint a' regulázás olykor a' rabság szomszédságába esik, úgy fekszik igen gyakran valamely nyelv' nemes volta, az illendő szabadság' innesső határjain. Sok dolog van a' gondolkozás és érzés' országában, a' mit tellyességgel nem lehet állandó regula alá venni. Hogy pedig minden nyelv' e' két tehetség kifejtődése; és a' fül meg száj ügyességének következése, kiki tudja. Én tehát mindig úgy hittem: hogy valamely nyelv' nemes volta, leginkább azoknak jó 's kivelt Fejeiktől és nemes sziveiktől függne, a' kik azon szóllanak és írnak, és hogy a' nyelvekre nézve, más a' grammatikai, és más a' politikai és eszthetikai nemeség. A' fentemlített Jutalom kérdések' megfajtóji annak okáért, leginkább csak annyiban segítették nyelvünk' nemes volta fenn tartását, a' mennyiben okos, derék, tudós, jól nevelt, és nemes szívű 's érzésű emberek és hazafiak.

Ha Rösler Ur, és több mások, kik ezen tulajdonokra nézve, ama jeles hazafiakkal testvér lelkek, és a' kik szintúgy, mint Rösler Ur, valahányszor a' Magyar Hazában, a' Magyar nyelvről, Németül beszélnek, arról, wie von der Vaterländischen Sprache szóllanak, magok is olykor Magyarul megszóllamlani és írni 's így nekünk példát és világító lámpást gyujtani méltóztatnának; már akkor nem kellene attól tartani: hogy a' Rösler Ur által említett hasonlóság' törvénye (loi de l'assimilation) utolyára, Fel-emésztő törvényé (loi de l'absorption) válják.

Pallérozza tehát, gyalúlja és simíttsa, de ne ronsolja — meg, és ne enyésztesse el a' Német nyelv a' Magyar, a' két Hazában.

Nem az valóban, akár a' testi akár a' lelki világban a' hasonlóság' törvénye, hogy az eredeti anyag' kebelébe, és méhébe bevett és befogadott szer, lassan lassan, magát az anyagot és nádrát elnyomja és semmivé tegye, hanem az: hogy a' fogantatás közben, valami ollyas teremtesék, a' min, mint valamely deli szülésen, a' szép jeles Anyának bájoló eredeti vonásai, az atyai érettséggel egyetemben kitetszhessenek.

Csak mindig honni dísz, és honn boldogságot

Buzzogjunk, 's eredvén a' mély jövődönök:

Ha ültetünk olykor szomszéd tőt, vagy ágot,
Haggyuk megnyirokját a' Magyar szőlőnek.

Gyomláljuk nemzetünk', de magyar maradjon,

Hágjon boldogsága, hágjon dicsőssége;
A' lelkek' pályáján Nemzetünk haladjon,
És a' szép kezdetnek ne érkezzék vége.

Nem fogja így senki nemzetiségünk' megóvását merő Ficzkóságnak, (Polisonerie) pusztá hántorgatásnak és hívalkodásnak nevezhetni.

Íram Budán, Sept. 14-dikén, 1821.

Gróf Deseöffy József.

Redaktor: Pánczél Dániel. Nyomtatja Nemes Hirschfeldi Stöckholzer Felix.
(Am rothen Thurm im Müller'schen Kunst-Gallerie-Gebäude Nro. 648).